



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS VALDOVŲ RŪMŲ ATSTATYMAS

2010 m. rugsėjo 3 d. Nr. VA-P-50-1-13

Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento
direktorės Daivos Bakutienės
2010-01-14 pavedimą Nr. P-50-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Jonas Izokaitis (grupės vadovas)
Agnė Baranauskaitė
Arturas Balsys
Vita Kondratavičiūtė
Kęstutis Gaigalas
Algimantas Sorakas
Auditas pradėtas 2010-01-14
Auditas baigtas 2010-09-03

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valdovų rūmų atkūrimo idėją įteisino Lietuvos Respublikos Seimas, 2000 m. priėmęs Lietuvos Respublikos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties įstatymą. Įgyvendinti minėto įstatymo (organizuoti Valdovų rūmų atstatymą) ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų (toliau – Valdovų rūmai) atkūrimo ir paskirties koncepcijos nuostatas Vyriausybė įgaliojo Kultūros ministeriją.

Audito tikslas – įvertinti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymo rezultatyvumą ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą.

Audito metu nustatėme, kad Valdovų rūmų atstatymas vykdomas nerezultatyviai (rūmai neatstatyti iki Lietuvos vardo paminėjimo pirmojo tūkstantmečio sukakties datos) ir neefektyviai. Kultūros ministerija neužtikrino tinkamo darbų organizavimo ir koordinavimo, nors teisinis reglamentavimas, institucinė sąranga ir subjektų įgaliojimai sudarė tam sąlygas. Ministerijos sudaryta koordinacinė komisija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui netinkamai vykdė pavestą funkciją įvertinti tyrimo darbų tikslingumą ir tinkamą atlikimą.

Nustatėme, kad ir kitos įstaigos, kurių veikla iš dalies susijusi su Valdovų rūmų atstatymu, savo funkcijas vykdė netinkamai: VĮ Vilniaus Pilių direkcija neužtikrino, kad laiku būtų parengtas ir patvirtintas statinio projektas, kad būtų laikomasi rangos sutarties reikalavimų, kad organizaciniai sprendimai (statybos ir projektavimo darbai buvo vykdomi lygiagrečiai, priimami ir dažnai keičiami projektiniai sprendimai, archeologiniai tyrimai buvo pakartotinai vykdomi ankščiau tyrinėtose vietose) būtų priimami laiku; Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija neužtikrino kultūrinio rezervato, kaip teritorinio kultūros paveldo objektų komplekso su jame esančiomis nekilnojamosiomis ir kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, apsaugos ir tvarkymo; Kultūros paveldo departamentas neužtikrino Žemutinės pilies teritorijoje vykdytų archeologinių tyrimų darbų ataskaitų pateikimo laiku; kyla grėsmė eksponuotoms autento liekanoms; Lietuvos istorijos institutas neužtikrino tinkamo valstybės interesų atstovavimo viešojoje įstaigoje Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“, kurios steigėjas ir dalininkas yra, dėl to numatytas uždavinys – kompleksiskai ištirti Vilniaus žemutinėje pilyje esančias Valdovų rūmų liekanas ir sukaupti medžiagą rūmams atkurti, nebuvo pasiektas efektyviausiu būdu. Istoriniai menotyriminiai tyrimai, vykdyti 2002–2006 m., nerezultatyvūs, nes tik apie 30 proc. tyrimų metu surinktos medžiagos panaudota tolesniems Valdovų rūmų atkūrimo darbams.

Valstybės kontrolės prašymu Viešųjų pirkimų tarnyba, atlikusi „Vilniaus pilių jungtinis kompleksas“ darbų pirkimo vertinimą, konstatavo, kad pirkimas vykdytas pagal pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, o vykdant pirkimo procedūras buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos bei skaidrumo principas. Sutartis, sutarties pakeitimai bei metinės sutartys sudarytos pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, neužtikrinant

pirkimų tikslo įgyvendinimo, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Valstybės įmonė Vilniaus pilių direkcija neinicijavo pasibaigusios rangos sutarties pratęsimo, nors 2000-09-08 darbų rangos sutartyje numatyta, kad Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymo darbų pabaiga – 2009 m. I pusmetis. Nepaisant to, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik du kartus daugiau lėšų, negu planuota rūmų atstatymo darbų pradžioje, rūmai neatstatyti, nes Kultūros ministerija ir Pilių direkcija nenumatė biudžeto kontrolės veiksmų, kurie apimtų faktinių išlaidų lyginimą su numatytu biudžetu, statybų pažangos stebėjimą ir reikalavimą pagrįsti biudžeto viršijimą, LDK Valdovų rūmų muziejus veikia nepripažintame tinkamu naudoti pastate. VĮ Pilių direkcija, sudarydama 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį, pažeidė tuo metu galiojusius teisės aktus. Pilių direkcija neužtikrino, kad projektavimo darbai būtų vykdomi efektyviai, nesilaikė konkurso laimėtojo galutinio pasiūlymo sąlygų, taikydama Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nepatvirtintus koeficientus rangovui už 2005–2008 m. atliktus darbus papildomai sumokėjo 7 650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 483,1 tūkst. Lt), o 2007–2010 m. už nebūtinus reikiamai kokybei pasiekti papildomus glaistymo darbus sumokėjo 299,5 tūkst. Lt. Kadangi VĮ Vilniaus pilių direkcija rangos sutartyje nenustatė konkrečios galutinės statinio kainos, naujos statybos darbams buvo taikomi restauravimo darbų sąmatiniai normatyvai, todėl dėl šios ir kitų priežasčių Valdovų rūmų atstatymo kaina 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto nuo rangovo numatytos orientacinės 114 670,0 tūkst. Lt iki patvirtintos statinio kainos – 367 669,2 tūkst. Lt.

Pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt, nes į nebaigtos statybos vertę įskaičiavo 1 500 tūkst. Lt vertės rūsio patalpas, valdomas patikėjimo teise, 2052,6 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir 108,3 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Vilniaus savivaldybės pastate (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius).

Manome, kad Valdovų rūmų atstatymas būtų efektyvesnis ir rezultatyvesnis, jeigu Kultūros ministerija užtikrintų, kad jos įsteigtos įstaigos, susijusios su Valdovų rūmų atstatymu ir paskirtimi (Kultūros paveldo departamentas, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, VĮ Vilniaus pilių direkcija, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai), tinkamai vykdytų priskirtas funkcijas, o skirtos valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos efektyviai, būtų įdiegta biudžeto kontrolės procedūra, pakeista 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartis ir užtikrintas pilių teritorijoje nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo tinkamas laikymasis, būtų vykdoma tinkama kultūros paveldo objektų apsaugos ir tvarkybos priežiūra ir kt.